

Komentar in karta: 1/111

SLA V608 ‘vnuk’

Matej Šekli

1. Gradivo

Za pomen ‘sin sina ali hčere’, knj. *vnuk* (ù), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *vnuk* (v vseh točkah leksem morda ni podedovan, temveč je prevzet iz knjižnega jezika). Na to nemalokrat kaže tudi glasovna podoba zapisanih leksemov. Pojavljajo se tudi izpeljanke iz tega leksema kot *vnukec*, *vnuček*, *vnučec* in *vnukič*. Manj razširjena so večbesedna poimenovanja kot *sinov/hčerin sin/otrok*, *od sina/hčere/otroka (sin/otrok/fant/deca)*, *sin/otrok od sina/hčere*, *sina/hčere sin; (ta) majhen pob, ta mali*. Prevzeta poimenovanja so *nevo(v)t, nipote, enkel* in *enkele*.

2. Morfološka analiza

vNuK < **vъnuk*-*ь* ‘vnuk’ (*N* → í v T010, *K* → *x* v T364)

vnukec < **vъnuk*-*ьc*-*ь*

vnuček < **vъnuc*-*ьk*-*ь*

vnučec < **vъnuc*-*ьc*-*ь*

vnukič < **vъnuk*-*i*-*ь*

sinov/hčerin sin/otrok < **syn-ov*-*ь/dъter-in*-*ь* *syn-ь/otrok-ь* ← **syn-ov*-*ь* ‘sinov’ (*← *syn-ь* ‘sin’)/**dъter-in*-*ь* (*← *dъti* ‘hči’)+ **syn-ь* ‘sin’/**otrok*-*ь* ‘otrok’

od sina/hčere/otroka (sin/otrok/fant/deca) < **otь syn-a/dъter-e/otrok-a* (*syn-ь/otrok-ь/(fant)-ь/dět-ьc-a*) ← **otь* ‘od’ + **syn-ь* ‘sin’, **dъti*, rod.

**dъter-e* ‘hči’, **otrok-ь* ‘otrok’ + **syn-ь* ‘sin’, **(fant)-ь* (*← it. fante deček*), **dět-ьc-a* ‘otroci’ (*← *dět-e* ‘otrok, dete’)

sin/otrok od sina/hčere < **syn-ь/otrok-ь otь syn-a/dъter-e* ← **syn-ь* ‘sin’, **otrok-ь* ‘otrok’ + **otь* ‘od’ + **syn-ь* ‘sin’, **dъti*, rod. **dъter-e* ‘hči’

sina/hčere sin < **syn-a/dъter-e syn-ь* ← **syn-ь* ‘sin’, **dъti*, rod. **dъter-e* ‘hči’

ta mali < **t-* **mal-ь-j-b* ← **ta*/**tв*/**tě*/**tę* ‘ta’ + **mal-ь* ‘majhen’

(ta) majhen pob < (**t-*) *mal-ьx-ьn-ь* (*pob*)-*ь* ← (**ta*/**tв*/**tě*/**tę* ‘ta’) + **mal-ь* ‘majhen’ + **(pob)-ь* (*← bav. srvnem. puobe, srvnem. buobe*)

ta majčken < **t-* *mal-ьč-ьk-ьn-ь* ← **ta*/**tв*/**tě*/**tę* ‘ta’ + **mal-ь* ‘majhen’

otrok < **otrok-ь* ‘otrok’

mlajši < **mold-ьš-ь-j-b* ‘mlajši’ ← **mold-ь* ‘mlad’

nevovt < **(nevo(v)t)-ь* ← furl. *nevôt, nevout* ‘vnuk, nečak’

nipote < **(nipote)-Ø* ← it. *nipote* ‘vnuk, nečak’

enkel < **(enkəl)-Ø* ← nem. *Enkel* ‘vnuk’

enkele < **(enkəle)-Ø* ← manjšalnica od nem. *Enkel* ‘vnuk’

unoka < *(*unoka*)-Ø ← madž. *unoka* ‘vnuk’

fijoč < *(*fijoč*)-b ← furl. *fioč* ‘krščenec, birmanec (v odnosu do botra)’

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *fijoč* v T101, *ta majčken* v T097, *otrok* v T204, *unoka* v T404 in *mlajši* v T405, pri katerih gre najverjetneje za nerelevantne odgovore oz. za tujejezične citate.

Kot enkratnice z *vnuč-* so kartirani leksemi *vnuček* v T030, *vnučec* v T409 in *vnučič* v T347.

Besedilno aktualizirani odgovori kot *otrok od mojega sina, od mojega sina fant, moje hčere sin, mojega sina sin, od moje hčere, naš ta majčken* so bili kartirani brez situacijsko pogojenih svojilnih zaimkov, torej kot *od sina/hčere/otroka (sin/otrok/fant/deca), sin/otrok od sina/hčere, sina/hčere sin* ipd. Pri razlikovanju med posameznimi poimenovanji je bila za osnovo vzeta skladenjska zgradba poimenovanja oz. stava neujemalnega prilastka, ne pa konkretna zapolnitve skladenjske zgradbe z leksemi. Slednji so navedeni v edninski obliki, čeprav se v gradivu lahko pojavljajo tudi v množini.

Kot opis sta kartirana odgovora *njeni otroci* v T049 ter elipsa *od sina/od hčere* v T155 in T168.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana leksem *vnuč* v T035, T049, T097, T236 in T264 (povsod z opombo, da je beseda redka, malo rabljena ali prevzeta iz knjižnega jezika) ter opis *od našega/naše je* v T376.

Kot nerelevanten je kartiran odgovor *od [moje] hčerke hčerka* v T030.

4. Uporabljena dodatna literatura

Trubačov 1959

5. Primerjaj

SLA: V606 ‘sin’ (1/105), V607 ‘hči’ (1/106), V635 ‘otrok’ (1/136); OLA: 1847; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1444; ASLEF: 2113; HJA: 461